

стратегічних завдань економічного розвитку нашої держави, а не на покриття уже існуючих запозичень.

Література:

1. Башко В.Й. Напрями вдосконалення механізму надання державних гарантій в Україні. *Фінанси України*. 2013. № 6. С. 72 – 78.
2. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. Москва: Эксмо, 2007. 960 с.
3. Рикардо Д. Начало политической экономии и податного обложения. Москва: Государственное издательство, 1929.
4. Новосьолова О.С. Державний борг: діалектика теоретичних уявлень та оцінка сутності. URL: <http://esj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/33.pdf>. (дата звернення: 01.11.2018).
5. Жукова Н., Рибак С. Державний борг та його вплив макроекономічний розвиток України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2012. Вип. 138. С. 34 – 38.

Ткаченко Анастасія Олександрівна

ст. гр. ФЗм-21, ТНЕУ

Булавинець Вікторія Михайлівна

к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Планування є важливою складовою бюджетного процесу як в Україні, так і в зарубіжних країнах. Однак зарубіжна практика бюджетного планування містить окремі елементи, які суттєво відрізняють її від вітчизняної. Зокрема, на місцевому рівні в багатьох зарубіжних країнах бюджетне планування включає розробку двох основних документів – довгострокового фінансового плану та щорічного бюджету. Розробка цих двох документів місцевими органами влади є законодавчо встановленою вимогою, оскільки без якісного бюджетного планування на довго- і середньостроковий період неможливо досягти ефективного використання бюджетних коштів, адже воно забезпечує взаємозв'язок між стратегічними пріоритетами державного розвитку і тактичними заходами, що реалізуються органами влади в поточному фінансовому році. Тому необхідність перспективного бюджетного планування (на період 3-5 років) є загальновизнаною в більшості зарубіжних країн: фінансовий план

в Новій Зеландії розробляється на два роки; в Австралії, Швеції, Іспанії перспективне бюджетне планування охоплює три роки; у Нідерландах органи місцевого самоврядування зобов'язані розробляти фінансовий план на чотири роки; в Німеччині бюджетне прогнозування здійснюється на п'ятирічний період; місцеві органи США розробляють шестирічні програми комунальних послуг, капіталовкладень і фінансової політики. Перспективне планування у розвинених зарубіжних країнах забезпечує прозорість бюджетних відносин і слугує основою проведення стабільної бюджетної політики.

В Німеччині, Канаді, Австрії, Іспанії перспективні фінансові плани складаються за укрупненими показниками та надаються органами виконавчої влади з довідково-аналітичною метою до законодавчих органів одночасно з проектом бюджету на черговий фінансовий рік. Слід зазначити, що в окремих країнах ряд показників, що відносяться до перспективного фінансового планування, затверджуються законодавчо. Так, частина проектних показників (доходів, витрат, дефіциту бюджету, витрат, що направляються на оборону) у бюджеті США розробляється на кожен рік п'ятирічного періоду. У Швеції параметри перспективного фінансового плану встановлюються законом про фіскальну політику при одночасному затвердженні річного бюджету.

У прогнозних фінансових планах передбачаються можливі джерела й обсяги надходжень фінансових ресурсів, а також розробляються довгострокові цільові програми, за якими здійснюються видатки. Бюджет на рік, на відміну від довгострокового фінансового плану, є нормативним актом обов'язкового характеру. При цьому, його показники тісно пов'язані з показниками фінансового плану. Щороку після ухвалення нового бюджету здійснюється уточнення показників фінансового плану, тобто відбувається поєднання поточного і перспективного бюджетного планування.

Особливістю бюджетного планування в зарубіжних країнах є те, що фінансовий рік місцевих органів влади і фінансовий рік центрального уряду не збігаються в часі. Це дає можливість місцевим органам влади в процесі бюджетного планування мати повну інформацію про розміри фінансової допомоги центрального уряду. Так, у США фінансовий рік центрального уряду триває з 1 жовтня до 30 серпня, а місцеві органи влади самостійно встановлюють межі власного фінансового року. У Франції бюджет

центрального уряду має бути обов'язково прийнятим до 31 грудня, а бюджет комуни – до 31 березня поточного року [1].

Ще однією умовою бюджетного планування в окремих зарубіжних країнах є вимога повної збалансованості доходів і видатків місцевих бюджетів, однак вона не стосується бюджету центрального уряду.

У бюджетному процесі зарубіжних країн широко використовується програмно-цільовий метод формування бюджету, застосування якого дає можливість передбачити результати виконання кожної бюджетної програми, а також оцінити ефективність використання державних коштів на усіх етапах. Моніторинг та оцінка бюджетних програм включають, насамперед, порівняння результатів і витрат на їх досягнення, аналіз тривалості їх виконання, необхідності й відповідності цих програм вимогам часу. Застосування відповідних показників дає можливість порівнювати стан виконання бюджетних програм у динаміці, за роками та між головними розпорядниками бюджетних коштів, передбачати термін їх виконання та визначити найефективніші бюджетні програми при розподілі бюджетних коштів на середньострокову перспективу. Крім того, це допомагає здійснити оптимальний вибір пріоритетів бюджетної політики на середньострокову перспективу та забезпечити досягнення позитивних результатів при використанні бюджетних коштів [2, с. 78].

Як бачимо, державна політика у сфері бюджетного планування у зарубіжних країнах здійснюється із врахуванням особливостей соціально-економічного розвитку країни, її адміністративно-територіальних устрою, а її метою є перетворення бюджетного планування на дієвий інструмент економічного зростання, узгодження бюджетно-податкової політики із основними завданнями стратегічного розвитку економіки.

Отже, як показує позитивний зарубіжний досвід, в Україні доцільним є використання системи фінансового планування, яка включає кілька складових: перспективне фінансове прогнозування і довгострокові програми інвестицій; середньострокове п'ятирічне фінансове планування; щорічні бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Такі зміни у вітчизняній системі бюджетного планування з врахуванням відповідного світового досвіду сприятимуть дієвим інституційним перетворенням та виходу країни на якісно новий етап розвитку.

Література:

1. Коробко Г. О., Жолобнюк Н. В. Використання зарубіжного досвіду бюджетного планування в Україні. URL: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64534.do